

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до Кримінального
процесуального кодексу України
(щодо уточнення загальних положень про запобіжні заходи)
(реєстр. № 3794 від 21 січня 2016 року)**

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо уточнення загальних положень про запобіжні заходи) (реєстр. № 3794 від 21 січня 2016 року), поданий народним депутатом України Мураєвим Є.В. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою є приведення кримінального процесуального законодавства до вимог Конституції України та впорядкування його єдиної цілісної системи, усунення неточностей у кримінальному процесуальному законодавстві, які порушують права та свободи громадян України та можуть бути основою для зловживань з боку правоохоронних органів, у тому числі з політичних мотивів.

Для досягнення зазначеної мети проектом Закону пропонується виключити частину п'яту статті 176 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) і таким чином надати можливість для застосування до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109-114¹, 258-258⁵, 260, 261 Кримінального кодексу України, запобіжних заходів у вигляді особистого зобов'язання, особистої поруки, домашнього арешту, застави.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з наступного.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові

акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до частини другої статті 21, частин другої-третьої статті 22, частини першої статті 24, частини першої статті 64 Основного Закону України права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними, вони гарантуються і не можуть бути скасовані; конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

Враховуючи зміст частини третьої статті 5 Конвенції про захист прав людини, а також низки рішень Європейського суду з прав людини щодо цього питання, обвинувачена чи підозрювана особа до моменту винесення вироку, повинна вважатись невинуватою і відповідно, на час провадження (коли продовження тримання особи під вартою перестає бути обґрунтованим) підлягає звільненню. Тримання під вартою підозрюваного є винятковим запобіжним заходом і повинно застосовуватися виключно з метою попередження певних подій – тобто якщо існує реальний ризик настання таких подій, у разі застосування іншого запобіжного заходу.

Частина п'ята статті 176 КПК встановлює автоматичність застосування тримання під вартою до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні перелічених у цій частині статті злочинів, при чому заміна такого запобіжного заходу не допускається. При цьому, за змістом частини третьої цієї статті функції слідчого судді, суду зводяться до суто формальності.

Водночас, у будь-якому випадку, незалежно від категорії злочинів, у яких підозрюється чи обвинувачується особа, суд повинен у кожному конкретному випадку вирішувати, який запобіжний захід має бути застосований в залежності від обставин кожної конкретної справи. Ця ідея відображена у Принципі 39 Переліку принципів, спрямованих на захист всіх осіб, що у будь-якій формі затримані або ув'язнені, схвалений Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 43/173 від 9 грудня 1988 року, в якому зазначено, що за винятком особливих випадків, передбачених законом, особа, затримана за обвинуваченням у вчиненні кримінального діяння, має право, якщо судовий або інших орган не вирішить інакше в інтересах здійснення правосуддя, бути звільненою на час судового розгляду під умовах, які встановлюються згідно з законом.

У Рішенні від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002 Конституційний Суд України зазначив, що Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі положення (абзац перший підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції

України), внесення запропонованих Законопроектом змін до КПК України узгоджується з нормами Конституції України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження до Законопроекту, однак вони не стосуються суперечності його положенням Конституції України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо уточнення загальних положень про запобіжні заходи) (реєстр. № 3794 від 21 січня 2016 року) поданий народним депутатом України Мураєвим Є.В. не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name R.P. Knyazevich.

Р.П. КНЯЗЕВИЧ